

UNITÁRIUS KÖZLÖNY.

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSŐS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA: A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI:
DR. BOROS GYÖRGY.

FŐMUNKATÁRS: TARCSAFALVI ALBERT.

TARTALOM:

A szerkesztő asztaláról	161	Pásztori körlevél	171
A béke	162	Négy püspök levele	172
Az unitárius vallás szépségei	164	Egyházi és iskolai mozgalmak	174
Kálnoki Bedő Albert dr.	167	Egyleti élet	176

Az Unitárius Közlöny ára 5 kor.

A D. F. E. örökös alapítói.

168. Bereczky Lajos Rava.
 169. Gyárfi István ig.-tanító Hsztmárton
 170. Örmösy Jenőné Bencur Elza Klvár
 171. „Irénke emlékére” Molnár Ákos és neje Hadik Irénke.
 172. Káli Nagy István emléke 400 kor.
 173. Peck Emil Ágost Budapest.
 174. Tanka Béla Kövend.
 175. Derzsi Géza hősi halott em'élke.
 176. Andrásy Árpád pénzt. Brassó.
 177. Sinczky Géza áll. fóg.tanár Nagysz.
 178. Székely György gondnok eml. „
 179. Szentgyörgyi János gond. Nagysz.
 180. Pataklalvi Gergely neje és fia eml.
 181. Árkosi Tamás lelkész Nagyszeben.
 182. Farkas Albertné Boros Piki.
 183. Kovács József tanító Kolozsvár.
 184. Budapesti egyházközség.
 185. Sándor Jenő főerdőmérnök.
 186. Czupor Miklós hős emléke.
 187. Pausperth Károlyné sz. Fekete Eszter Bpest.
 188. Faluvégi Aron p. ú. tanácsos Bp.
 189. Unitárius Nők Szövetsége Szentgerice.
 190. Sándor Géza lelkész Siménfalva.
 191. Dr. Hájós Béla 140 kor. Bpest.
 192. Bacsilla Sándor radkövi.
 193. Bacsilla Sándorné „
 194. Bacsilló Balambér „
 195. Dr. Pázsint Mihályné és Pista eml.
 196. Bágyoni Unit. Nők Szövetsége.
 197. Csongvay Dénesné, Csépi Vilma.
 198. Csongvay Dénes ig.-tanító főhadn.
 199. Dr. Albert Anna tanár.
 200. Dr. Albert Margit orvos.
 201. Hadházy József és neje Kéle Ida emléke.
 202. Hadházy Sándor pénztárnok.
 203. Szinte Sándor és neje Hadházy Janka.
 204. Reid Domokos emléke.
 205. Ferenczy Lajos Felsőrákos.
 206. Béla István és Ferenc emléke.
 207. Egy elesett hős emlékére. Gönc I.
 208. Kriza Sándor emlékére. Kriza Ágn.
 209. Mezey Dezső jegyző Mszengyel.
 210. Alsójarai egyházközség.
 211. Sebestyén Artur és neje Bp. 150 k.
 212. Fitzli Alajos, Keszthely.
 213. Haller Rudolfné, Kolozsvár.
 214. Ováriné Gönc Agnes, S.-Szentgyörgy.
 215. Gál Györgyné Pál Borbála eml.
 216. Solymossyné Raffaj Irma emléke 300 kor.
 217. Gál Miklos és neje Liptay Mária emléke.
 218. Egyházközség Szentgerice.
 219. Ifj. Bárány Daniel Lajos.
 220. Bárány Dániel Lajos.
 221. Dr. Gyulay Tibor Budapest.
 222. Váry V. Sinczky Júlia emlékére.
 223. Almásy Ferenc takp.-ig. Torockó.
 224. Dr. Balogh Gy. Balogh Jánosné Borbély Judith nevében.
 225. Varga Zsigmond unitárius lelkész és neje Lőrinci Lrdia emléke.
 226. Kócs András jegyző Felsőszék.
 227. Ifj. br. Daniel Lajosné Gyöngyösi Berta.
 228. Kolozsi Dávid Ferenc ifj. egyet. Kató Klára emlékére.
 229. Máthé Lajos ny. k. tanító és énekvezér emléke.
 230. Máthé István hősi halott emléke.
 231. Guráth Béláné Bodnár Erzsike unne
 232. Mórítz Mártonné Vári Eszter eml.
 233. Jakab Gézané emléke.
 234. Bede Jankó honv. hadn. eml.
 235. Szigetihyéné Albert Anna eml. 200 k.
 236. Tordátfalvi Halmágyi Sándor bpesti kir. tábl. bíró emléke.
 237. Halmágyi Gábor kultur főmérnök Brassó.
 238. Tordátfalvi Nemes József őrnagy.
 239. Sathmáry Ferenc áll. tanító.
 240. Tarcsafalvi Albert és neje Imola Zsuzsa.
 241. Ríchart Károly közs. jegyző.
 242. Aranyosrákosi egyházközség.
 243. Vártafi Pálly Károly emléke.
 244. Dr. Egyed Balázs főorvos Székelyudvarhely.
 245. Lőrinczy Géza főgymn. tanár.
 246. Ujtordai Kőváry Mihály és Ernő emléke.
 247. Dr. Pálly Ferenc ügyvéd Dicsőszentmárton.
 248. K. Weress László és neje K. Nagy Berta Kolozsvár.
 249. Dobiczky Sándorné Budapest.
 250. Bardócz László és neje Torda.
 251. Rédiger Árpád és neje Székely Klára emléke.
 252. Balázs András lelkész Sinfalva.
 253. Hadházy Béla kir. tábl. irodatízt. 300-ik alapító. Névtelen.

Magyar Társaság Közlöny

A VALÓSÁG ÉS ERŐLŐCSÖK T ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A LÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI:

DR. BOROS GYÖRGY.

FŐMUNKATÁRS:

TARCSAFALVI ALBERT.

Előfizetési ára: 5 korona. Egyes szám ára: 40 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel, egy évre 2 koronát, a lapért 3 koronát, összesen 4 koronát fizetnek. Örökös alapítói díj 100 korona. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra.

A szerkesztő asztaláról.

Magyar Köztársaság.

Álom-e vagy valóság? Itt van-e, a hol a magyar ezer éve él választott vezérei és koronázott királyai alatt? Itt van-e, a hol olyan felségjog uralkodott, a melynek parancsára egyszerre porba hullott a feje nemcsak 13 félistennek, hanem ezereknek s ha úgy tetszett millióknak? Itt van-e, a hol milliók egyéért, de az az egy csak akkor szolgált a milliókért, mikor nemcsak a szék, hanem a föld is ingott a.atta. Itt-e, a hol több álhűség-gel hajlongott fölfelé ezerek dereka, mint a mennyit egész Közép-Europa nem tudott kierőszakolni. Itt-e, a hol az erősek mindig gyengék voltak fölfelé, zsarnokok lefelé? De ne bánt-suk fájdalmainknak keserű könnyel telített medencéjét, Feled-jünk és reméljünk.

Most pedig ébredjünk föl a hihetetlen nagy valóságra: Magyarország igazán önálló, független ország, a maga ura, a maga kormányzója, a maga sorsának intézője. Magyarország: Köztársaság. Ilyenné tette a nagy háborúnak mindent elsöprő rettenetes vihára, ilyenné lett a népek lelkéből kiáradó nagy sóhajlás, ilyené a nép akarat, mely ott a Duna-partján száz-ezerek ajakáról kiáltotta ki a hatalmas újítást: legyen itt Köz-társaság!

Ki ne látott volna olyan házastársakat, a kik mindig ve-szekedtek s a mikor külön költöztek, vagy elváltak, ismét ösz-seházasodtak. A magyar nemzet olyan volt, mint az a nő, a

kit ura mindegyre megvert, s mégis mindig visszatért hozzá, mintha megszerette volna a vesszőjét! Nem volt ez sem őszinte, sem becsületes, sem egyenlő felekhez illő házasság. Csak az sir utána, a ki nem bízik magában! Csak az nem mer a maga lábára állani, a kit a lelketlen orvos mindig mankón járatott, hogy kezelhesse és fizetteihessen magának. Magyarország népét ilyen szerencsétlen nyomorékká tették a Habsburgok.

Még a nagy Kossuth Lajos is olyan rojalista magyar volt, hogy hódolt a királynak tett ifjunak is mindaddig, amíg az ország nyakára küldötték a más nyelvet beszélő honfitársakat. Földönfutó bujdosóvá lett a nagy Kossuth a kis király miatt. A Kossuth köztársaságát a nemzet véérébe fullasztották a fölbujtott népek és a zsoldosként ide koldult muszka. Ő is eivette jutalmát cárijával együtt. Van biró a felhők fölött, áll a villámos ég!

Nem tudjuk, hogy mi nagy megpróbáltatások várnak az ujszülött népköztársaságra, de azt láttuk, hogy ez a nép négy és fel évig tudott harcolni, tudott táplálni idegen országokat, megtudta védeni a maga földjét

Nem féltjük a magyart. Nem volt s nincs olyan ellensége a kit le ne győzött volna. Csak egy lehet: önmaga, a ki elveszitheti. De ez sem fog bekövetkezni most, a mikor fölszabadultak az erők, a mikor mindenkinek több oka van hinni és bizni, mint bármikor ezelőtt.

Megteremtettük a magyar népköztársaságot s azt megtartjuk és fölvirágoztatjuk. Erre tegyünk, tegyen szent fogadást mindenki, a ki szereti az életet. Éljen a magyar népköztársaság.

A béke.

Az áldó béke közelg. Már az ajtónál van. Nem látjuk, de érezzük, hogy ott van. A körvonalai kivehetők, a levegője melegítőleg hat, mint a tavasz, midőn az első fehér pillangót látjuk röpködni.

Mit hoz a béke? Nagy változást, új világot s abban új országokat, szabad népeket. Új életet s azzal új munkát, új embereket.

Most már bátorsággal mondhatjuk: a régiék elmúltak, mindenek megújulnak.

Rövid idő múlva hallani és látni fogunk sok nagy változást. Körültünk új országok készülnek. Régi szövetségesünk Ausztria tagjaira bomladozik. Meg lesz jutatva a hűségnek, de úgy látszik, hogy a háboru a hűtlenségért is fizet.

Most is azt mondjuk: él még a magyarok istene,

Hazánkat átölelve tartja gondosan atyai keze!

Ilyesmire nem, arra kell gondolnunk, hogy milyen készüléttel fogadjuk a békét?

A háboru tanulságait ki kell használnunk. A hadi milliomos földet, házat, tartós valamit keres, mert a pénzében nem nagyon bízik. A harctéren annyit sínylődött katona házat, családot, nyugalmat keres, mert erejét vissza akarja szerezni, mert immár szeretne magának élni csöndben nyugodtan. Az otthon várakozott nő arról ábrándozik, hogy úrának szép és békés életet hogyan fog teremteni.

Minden becsületes ember arra gondol, hogy a háboru nagy csapásait csak úgy fogják kiheverni, ha új és modern eszközökhöz nyulunk, ha egymást támogatva alapozni kezdjük a most születendő új Magyarországot.

Akarjuk, hogy legyen új és tisztább, termékenyebb földművelésünk, legyen önálló iparunk, legyen eddig nem ismert tökéletes iskolázásunk, legyen általános, magas rendű műveltségünk. Akarjuk, hogy legyünk jobbak, nemesebbek, igazabbak, becsületesebbek, humánusabbak, mint eddig valánk. Akarjuk, hogy gyermekeink legyenek épebbek, erősebbek, hosszabb életűek, mint mi. Akarjuk, hogy hírünk, nevünk, becsületünk legyen tisztelet tárgya mindenütt. Akarjuk, hogy ne kapjon készületlenül a béke és akkor élvezni fogjuk azt, a mit oly rég óta várunk.

Jöjj szent béke, mi sóvárogva várunk, szívesen látunk és mégis becsülünk.

Isten hozza!

„Ne csak veszélyben légy serény,
A béke veszesebb“.

Az unitárius vallás szépségei.

Titkári jelentés. Felolvasva: Segesváron 1918. aug. 8. Útő Lajos.

A nap oly kíváncsian és érdeklődőn, mindent megértve és megnyugtaton, talán nem nézett be úgy egy börtön ablakán sem, mint Dávid Ferenc dévai cellájának vasrácsos ablakán. Mintha egy régen elköltözött édes anya visszatérő kedves emlékével simult volna az üveghez hívóan integetve; mintha egy szerető hitves napsugárba felszivódott lelke édes csókjával tapadt volna arczához; mintha annyi őszinte barát biztató arca rezgett volna ott az áttörő sugarakban.

Nyirkos, homályos a börtön, de a benne szétáradt gondolat tisztasága és nemessége otthonossá tették s különösen most még inkább az, mikor a gondolat — az elme ébredő, üde sugara, áttör az álmok nyomasztó világán s összekapcsolódik a rózsás képű nap szintjászó sugarával. Electromos szikrák pattannak szerteszét, lelki áram szabad végig a rab egész lényén s ez áramtól ruganyos lesz az öreg test, friss a gondolat, otthonos a börtön, s isteni kijelentés helye a cella ürege.

Sohasem láttuk s mégis előttünk áll. Ugy mint egy napimádó, ki ráncolt, barázdált arcát a hajnali pir felé fordítja, majd lassu, nehéz pillantásokkal belenéz a vörös arcu napba, hosszan, hogy el ne felejtse akkor se, mikor ír, beszél róla, mikor izzó, delelő fénye elől összehunyorít minden gyöngye szem.

Talán a kijelentés is ilyen. Kezdetben látható és könnyen érthető, mint egy égő csipkebokor, tovább már csak egy-egy töredezett szava hallszik — mint egy lelki visszhang: ez az „én szerelmes fiam“, a tudás magaslatán már oly fénylő, hogy csak egy nemes és jó tulajdonokkal kipreparált lélek erős akarata, a megfeszített értelem tisztán látása állhat meg előtte.

A felületes gondolkozás a könnyebb és nem annyira fáradságos eredmény elérése végett sőtét üveget tart szeme elé s ezzel próbál a napba nézni. Talán ezért zárják börtönbe a tudást, hogy könnyebben beszélhessenek vele, elméjéhez közelebb férhessenek.

És amint világosabb lesz, a börtön camara obscurájából előhívjuk a képet, s látjuk Blandrata barátját, amint a legigazabb isteni kijelentés utolsó szavait vési a falba: „a pápák kardja, a kereszt, a halál képe, semmitem fogja az igazságot utjában feltartóztatni.

A kijelentés adja kezünkbe azt a laterna magicat, mely fényt vet egész munkájára, vallásunk szépségeire.

Dávid Ferenc Aladin csodatevő lámpáját tartotta kezében, mellyel mindent megtalált, amit keresett, s mindezeknek mint egy megpecsételése képpen áll előttünk utolsó vallás tétele.

És ez a nagy igazság ott szorult, fészkelődött, izzadt a cella falában míg át nem tört rajta, s meg nem látták minde- nek ez isteni revelatiót, mint az unitáriusoknak — a nyilvános- ság táblájára fölvésett — mottóját, biztató szállóigénket: „*sem- misem fogja az igazságot utjában feltartóztatni.*“

Férfias hitvallás, kiforrott elvhatározottság, mély karakter kivetítése a folytatása ennek: *Azt irtam amit éreztem, s ezt nyugodtan hirdettem.*

Szent vallásunk e mottójának mély tartalmát ma is valljuk és hirdetjük.

Első püspökünk e vallás-tétele határozott formában adja elő s gömbölyíti ki hitvallásunk mellett annak jellemét és szép- ségeit: a *határozottságot, a meggyőződést; a sziv érzelmeiben: az őszinteséget, a szeretetet.* Azt a *határozottságot*, mikor a vár- torony falának igéivel valljuk: a pápák kardja, a kereszt, a halál képe, semmi sem fogja az igazságot utjában feltartóztatni. Rejtsék véka alá, kivilágol alóla; zárják börtönbe, falán jelenik meg; tegyék máglyára, a lángok között csillog — sóhajtvá, nyögve, izzadva, szenvedve, mosolyogva, biztatva, fenyegetve, dühtől reszketve — mindig az igazság.

Máglyák között és kereszfán, vitákon és oltárokon, nyil- tan vagy rejtőzve mindig ott az igazság.

Ami igazságunk kiül a szemre, rákönyököl a szempillákra, onnan tekint fölfelé, hol az egyetlen egy Istent látja, onnan néz vissza a mult idők kódén, hol könnyezik egy embernek kereszfájánál; fölülről várja a szentlelket, melyet az irásokból ismer meg „s melynek természete vizsgálásánál semminemű bölcsészeti okoskodásnak helye nincs“. (Szentábrahámi 149. old.) Itt vallja édes megnyugvással: „a hit nem egyéb, mint meg- nyugvással teljes beleegyezés mindama dolgokba, melyek Isten- től kijelentettek“. (Szentábrahámi 192. old.)

Innén néz alá lelkének mélyére, annak imáját Istenhez vezeti, bűnbánó érzelmekkel borulva le előtte, ha érzi helytelen tettének sulyát és terhét, majd vágyakozva néz ama hely felé, hol az örök fény világát fennállani véli s hová beimádkozni akarja majd elszálló lelkét.

Ez a mi hitünknek igaza, s az a *határozottság*, mellyel valljuk, *vallásunk szépsége.* Ezt az igazságot utjában feltartó- zatni semmi nem tudja. Azt a meggyőződést, melyet kutatásunk után Istenünkről és Mesterünkről nyerünk. El kell jutnia ennek a dondolkozó főkhoz, az elmék világához, a megnyugvást ke- reső lelkekhez.

Ez a mottó, csak az erős meggyőződés szülte határozott kijelentés eredménye lehet.

Igy nyer alakot egyik dogmánk: „Az Istent lélekben és igazságban imádd“.

Legszébb része vallásunknak pedig, — melyet mióta leolvastunk ama falról hűen őrizünk, vérünkkel lesz, megtagadni nem tudunk — a szív érzelmei közül: *az őszinteség, a szeretet*.

„Azt irtam, amit éreztem“.

Összekötötte a lelki nyugodtság selyem szálaival a gondolatot a szív érzelmeivel. Ezért győzött minden hit vitán, ezért volt nyugodt még akkor is, mikor e szavakat véste, „azt írta amit érezett“.

Ami után a szív vágyakozott, azt a gondolat fölkereste s együtt boncolgatták, bírálgatták tételeit s csak azután építették fel az áldozati oltárt.

„Azt irtam amit éreztem“. E kijelentés semmi kétséget nem hagy maga után írójának tudása, határozottsága, őszintesége felől. Egy szent pecsét, melyet hit vallásának pergamenjére szív érzelmeiből csepegtetett, s gondolatainak biztos tudatával nyomott le. Nem azt hirdette, mit a rideg ész követel, mert akkor nem lett volna vallásalapító, hanem rideg filozófus, kinek bölcselmére elhallgat, háttérbe szorul minden érzelem.

Ő a kettőt együtt hozta működésbe s a gondolatot nem engedte addig utjára kelni, míg a szív bíráló erejét ki nem állotta. Így lehetetlen *nem őszintének* lenni.

Az őszinteség erejével, diadallal állunk a felekezetek fölött. Azzal az őszinteséggel, mellyel csak hirdetjük amit *hiszünk és érezzük*, mellyel Istent Atyánknak nevezzük, élvezzük szeretetét vagy rettegjük haragját, amint szabad akaratunkból jók, vagy rosszak vagyunk.

Őszinteséggel közeledünk legjobb barátunkhoz Jézushoz, csodáljuk lelki és szellemi nagyságát, meghajlunk tudása előtt. Őszinte szeretettel köszöntjük egymást, s ez előnkbe adja másik dogmánkat:

„Szeresd felebarátodat, úgy mint magadat!“

„Mint hogy pedig a szeretetnek különbözők a tárgyai, a ker. embernek első kötelessége az ő szeretetét tárgyainak méltóságához és természetéhez alkalmazni, vagyis a szeretetben rendet tartani. A szeretet rendje pedig az, hogy a szerető mindenkiné adja meg a maga helyét a szeretetben, csakis szeretve, amit szeretnie kell; nem teljesebben szeretve azt, amit kevésbé kell szeretnie; nem kevésbé szeretve, amit teljesebben kell szeretnie; és nem kevésbé sem teljesebben szeretve azt, amit egyenlően kell szeretnie, hanem minden egyest aszerint, amint a szeretetre méltó, vagyis az ő jóságának fokozata és rendje szerint.

A szeretetnek így kiváló tárgyai: Isten, Krisztus, embertársaink és önmagunk.

Istent szereljük gondolkozás által; Krisztust, az ő parancsainak megtartása által; felebarátainkat szívből való adakozás által; önmagunkat az örökkélet keresése által, (Summa univesae 189. old.)

„Innen van-e három szabály: élni kell az Isten és Krisztus iránt kegyesen; önmagunk iránt józanon; embertársaink iránt igazságosan“. (Summa 189. old.)

Társadalmi életünk forgásában pedig figyelünk az apostoli kijelentésre: Arról ismernek meg, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretitek.“

Igy tettük magunkévá s valósítottuk meg Dávid Ferenc utolsó akaratát. Az ő munkáját követők beigazolták: a pápák kardja a kereszt, a halál képe sem fogja az igazságot utjában feltartóztatni. Azt írtam, amit éreztem, amit éreztem, nyugodtan hirdettem“.

Ez és semmi más a mi hitvallásunk.

• Ez él és — merem állítani — uralkodik is közöttünk.

Ezek azok, melyek vallásunkat széppé teszik.

Ezt ápolja és tartja fenn Dávid Ferenc Egyletünk is, melyet vallásos hitben való igaz járása után a szív-érzelem: a szeretet, az őszinteség lelkesít. Akkor is ha irunk komoly felolvasások alakjában, akkor is ha a szív érzelem a zsoltárok dalain elmereng, akkor is ha emlékezünk, ha a jövőre gondolunk, ha tenni, munkálni akarunk.

Dávid Ferenc szelleme éltet, öröksége biztat.

Jól esik, ha most is reá emlékezünk.

Nemesítő munkát óhajt végezni a D. F. Egylet falun és városban egyaránt, s bármily csekély eredményt érünk is el, feltűnik előttünk, a toronybörtön-szoba mosolya.

Kálnoki Bedő Albert dr.

(1839—1918.)

Az egyszerű unitárius pap szegényes kis lakásától az állami hivatalok egyik legmagasabb fokáig, — az államtitkárságig, mily hosszú, mily meredek az út! És ezt megtette Kálnoki Bedő Albert. Megtette minden vagyon nélkül, családi összeköttetések nélkül, megtette az ő jószágos Istene segítségével; az Ő adta észtehetségével s mindenkit lekötelező önérzetesen

nemes viselkedésével, kedves modorával meggyőzően férfias föllépésével.

Székelykeresztúron tanult, Kolozsvárt tett érettségét, aztán két évig theológiát hallgatott ugyanott; ugyanakkor jogot is, s a Hajós fiuk nevelője volt. Nemes ambíciója nem tudta elviselni a mellőztetést, mikor helyette mást küldöttek ki a németalföldi egyetemekre. Kezébe vette a vándorbolót s egy guberniumi kis stipendium kilátásának reményével ott hagyta a theológiát s a selmecebányai Erdészeti Akadémiába iratkozott be, amelynek akkor német volt a tannyelve, pedig bizony akkor az ő németnyelvi tudása vajmi csekély vala. De megnyerte a német tanárok becsülését is, a német vagy németül is jól tudó tanulótársak szeretetét is, akik közül többen életük végéig megtartották ezt a belső vonzalmat iránta. Az akadémia ifjúságát is megszállotta a kor szelleme s az új Magyarország eljövételének reménye. S e reménységet az ő lelkesültsége táplálta leginkább társaiban, mint a magyar ifjúság vezérének lelke, amiért sok meghurcolásban volt része. Ez volt az oka, hogy mikor az Akadémiát elvégezte s az unitáriusok meghívták Tordára tanárnak, a meghívást el is fogadta. Ámde Isten másképp rendelkezett fölöle. Előleget kért az utazáshoz. A levél, hogy az előleget elküldötték, megérkezett Selmece, de a pénz nem s őt Szlavoniába küldötték gyakornoknak. Új helye magányosságában novellákat kezdett irogatni s a Fővárosi Lapok nagy közönsége szívesen olvasta az erdő illatát lehellő érdekes elbeszéléseit. Majd Pozsonyba került; itt is folytatta irodalmi tevékenykedését, amelylyel magára terelte gróf Keglevich és Divald Károly figyelmét, akik az ujonnan alakult Erdészeti Egyesület titkári állására hívták meg s berendelték a Pénzügyminisztérium erdészeti osztályába. Itt kezdődik meg elhivatásának teljesítése. Megalakítják az Erdészeti Lapokat, melynek csakhamar szerkesztője lesz. Divald után miniszteri titkári szegény javadalmazással vezeti az erdészeti ügyeket. A megelőzőleg német nyelvű erdészetünk közigazgatási nyelvét megmagyarosítja. Egy ügyes fogással a már-már osztrák kézbe kerülő kincstári erdőket mind a magyar állam tulajdonának nyilvánítja az osztrákok nagy bosszuságára s ezzel óriás vagyont ment meg a magyar államnak. Közben dolgozik irodalmilag az erdészet minden ágában. Nemcsak szakember, büszke magyar nyelvére is — és szerencsével. Új és magyar terminológiát alkot az erdészeti irodalom számára egymaga. S hogy a tudományos szakműveltséget fejlessze, szellemében is magyarrá formálja a németizű selmeci szakielőadásokat. E célból embereket választ ki, külföldi tanulmányi utjuk után az Akadémián alkalmazza őket. Buzdítja irodalmi működésre, segíti munkák kiadásában, mint az Erdészeti Lapok szerkesztője. Szak-

iskolákat létesít; szakembereket neveltet az erdészet minden ágában s gondoskodik az alkalmazottak tisztességes ellátásáról. S az új Magyarország Erdészeti Kiállítása teljesen kiállja a versenyt a párisi világkiállításon.

Maga rendezí, maga mutatja be, maga szerez piacot kivetlünk számára. De sokat is tanul Európa gazdag előrehaladott szakkulturájából. Impozáns kiállításu gyönyörű szakmunkái a bámulat tárgyai voltak s az elismerés érettük sok nagynevű erdészeti szakember lelkes barátsága. A kiállítás után is levelezés utján érintkezik velük; alkalomadtán meg is látogatja őket. Szakkérdésekben kikéri véleményüket, tanácsukat s azt itthon érvényesíti, aminek remekét a bécsi, majd a budapesti kiállításokon teszi le, már mint miniszteri tanácsos és országos főerdőmester. Megalkotja az Erdő Törvényt s ezzel rákényszeríti az államot is, a magánbirtokost is a szakszerű erdőkezelésre s az addig majdnem értéktelen, holt vagyomból óriási jóvedelmet teremt mindkettőnek, nagy hasznot a magyar állami kincstárnak, maga pedig szegénynek marad. Megteremti a semmiből az Erdészeti palotát, mint az Országos Erdészeti tisztviselők özvegyei és árvái segélyalapjának házát. S ez egyesületnek már óriási vagyont teljesen az ő előrelátó gondoskodása hozta létre.

Kedves és kellemes modorával, lelkiismeretes közbejárásával, a szaktudók pártatlan bíraskodásával, sikerült megszüntetnie mindkét fél teljes megelégedésére a brassaiai és hétfalusiak híres, évszázados pörlekedését is. Közben a Magyar Tudományos Akadémia tagja s a Kolozsvári Tudomány Egyetem diszdzoktora, házai és külföldi rendjel tulajdonossa lett. Külső jelei az érdemnek. Aztán államtitkár. Unitárius ember és államtitkár . . . akinek a kezén óriási katolikus vagyonok forognak, s függnek rendelkezésétől! Mennie kellett. S ment az elkeseredés legkisebb érzése nélkül. Képviselő lett, a székely nép képviselője. Azé a népé, amelynek jólétéért munkált egész hivatalos életében. Éppen itt érte egyesek kapzsisága miatt a megcsalódás keserű érzete. S ez fájt neki legjobban: Két ciklus után nem vállalt többet képviselőiséget; nem — mert nem akart máshol vállalni képviselőiséget, csak a legnépesebb unitárius kerületekben. Hiszen ő unitárius volt legkisebb porcikájában. És ott a lelke, nem kívánta többé a képviselőiséget. Visszavonult a magánéletbe . . . a könyvei közé. Theologus lett újra. És . . . írta szebbnél szebb imáit, a fenkölt, istenben bizó lélek áhítatával, a költőirő ragyogó stílusával, az európai miveltségű tudás lelki meggyőződésével, az unitárius ember igaz hitével.

A pap fiu soha nem tagadta meg magát. Hű volt egyházához; annak munkása minden mozgalmában, ténykedésében;

pártfogója irodalmában; elősegítője irodalmi műveltsége fejlesztésében pályadíjak kitűzésével.

Erős munkás a budapesti unitárius egyház létesítésében. Hajós Jánossal, az egyház első gondnokával és dr. Székely Ferencsel együtt szerzik meg az unitárius templom számára a várostól az ingyen telket, akkor kűltelken, ma a város legszebb helyén, az Országház közelében. Székely Ferencsel együtt gondoskodnak cégről a felépítés céljára; építésről egy kicsinyben is műretek templom tervrajzának elkészítésére. Együtt bonyolították le annak anyagi ügyeit is, amikor a teljes megváltásra került a sor. Hajós után a bpesti unitárius egyház ügyvezeő első gondnoka volt; egy emberöltőt meghaladó időn keresztül. S minő gondos, minő pontos, minő előrelátó, minő lelkiismeretes gondnoka! Örök hála érte!

Mint egyházunk képviselőtének tagja sokszor hallatta szavát az egyházi ügyekben erős meggyőződéssel, bölcs belátással. Magyar összeköttetéseknek köszönhetjük részesevésünket a br. Baldácsy-féle alapban, amely alap kezelésénél a számvizsgáló bizottság elnöki tisztét töltötte be s évenként ő maga készítette el a jövedelem felosztásának tervezetét.

Kivette munkás részét a társadalom számos jótékonyági egyesületének munkájából, mint elnök, mint bizottsági tag, mint szerény résztvevő, s mindenütt isten áldása járt munkája nyomában.

Törhetetlen szilárd, mondhatni sovíniszta magyar érzését csak a székelység iránt való szeretete málta felül. Haló porát is oda kívánta vltetni — az ő édes anyja mellé, a székely hegylancok tövébe, hogy mint őrszem, őrködjék határaink fölött. Ő maga pedig, az ő szelleme, az ő törhetetlen magyarságával, istenben való erős hitével, az örök életű Krisztusnak, az ő hite profétájának, szolgálatában ott áll a mindenható trónusa előtt, hogy imádkozzék érettünk: az ő válságba jutott magyarjaiért, az életükben megszegényedett s hajlékukban fenyegetett, lakóhelyeikért remegő székelyeiért.

Nem halt meg! nem! csak mi véges értelmű emberek mondjuk azt, hisszük azt; *element*, a mi válságos helyzetünk láttára ment el, *az ur Isten elébe, könyörögni mi érettünk*: Kálnoki dr. Bedő Albert.

Máthé György.

Sz: 584 — 1918.

Pásztori körlevél

a Magyarországi Unitárius egyház hiveihez és lelkészelhez.

Szeretett hiveim és kedves szolgatársaim!

Aggodó szívvel, de reményt nem veszítve, a jövő bizonytalansága fölött föprenkedve, de az isteni gondviselésben bízva gondolok reátok egyenkint és összesen. Hazánkat a világháboru válságos helyzetbe sodorta, de a magyarok nagy és hatalmas Istene immár kiküldötte a béke olajágát hozó galambot, nincsen, nem lehet messze az a boldog pillanat, mikor nemzetünk hajója biztos révbe jut. A mi egyházunk gyöngye vitorlája is ott hányódik a haragos hullámok fölött, de ha bizó lelkünkől a kitartás és türelem selyem szálait nyújtjuk egymásnak, ha szeretetünk evezőjével segítségére sietünk a gyengébbeknek, ha egy percig is nem feledjük, hogy a kik Istenben bíznak, soha meg nem csatlakoznak, meg fogjuk látni a várva várt szebb és jobb jövő békésen munkált, gazdagon termő mezejét.

Bizalommal kérem lelkipásztorainkat, ne csak a rendes alkalmakkor, hanem éjjel és nappal, uton, utfelen vigasztalják, bátorítsák, védjék és segítsék a gondjukra bizottakat. Különös gondot fordítsanak az egyházi, köz és magánvagyon védelmére. A háboruból visszatérő, kifáradt, talán sebesült, vagy beteg harcosokkal minél gyakrabban érintkezzenek, oszlassák a téves és megtévesztő gondolatokat, ellensúlyozzák a felforgató beszédek, arra törekedjenek, hogy az emberek ne veszítsék el türelmüket a most folyó átalakulás ideje alatt. Legyünk bizalommal a hazánk sorsát intéző kormány iránt, mert ezer éves hazánknak annyi vérrel szerzett és védelmezett jogait el nem veszíthetjük, el veszítnünk nem szabad.

Él még a Magyarok Istene, hazánkat átölelve tartja gondosan, atyai keze.

Kérem és meghagyom, hogy jelen főpásztori leveletem lelkészeink a vasárnap reggeli istentisztelet alkalmával a szószékről hirdessék ki, magyarázzák meg és engemet az eseményekről értesítsenek.

Kolozsvárt, 1918. november hó 7-én.

Főpásztori szeretettel:

Ferencz József
unitárius püspök.

Négy püspök levele.

Az a bénító vész, az a pusztító veszedelem, melyet haborunak nevezünk, jót is termett. Szebb bizónyságra alig gondolhatnánk annál a ténynél, hogy az erdélyi püspökök összegyűltek, egyetértő nagy gondolatban megállapodtak és a háborúból hazatért katonákhoz és összes hiveikhez szívből jövő atyai szavakat intéznek. A lelkészek fölolvasták a szószékről. Mi ide nyomtatjuk, hogy olvashassák oda haza is, vegyék szívökre a hivek is.

Szeretett Hiveink és Testvéreink!

Drága hazánk ezeréves történelmének emez igen nehéz napjaiban szeretettel és bizalommal fordulunk hozzátok, a mi hiveinkhez és testvéreinkhez s veletek együtt e hazarész minden hü fiához, bármely valláshoz, vagy nemzethez tartozzék, remélvén, hogy szavunkat olyan figyelemmel hallgatjátok, amely őszinte és irántatok buzgó indulatból fakadtak azok.

Mindenek előtt hitet teszünk arról, hogy bármily nehéz napokat éljünk is és bármily sűrű köd borítsa is a jövőndőt: mi bizunk Istenben, aki erős karjával eddig még minden megpróbáltatáson átsegített s akinek nem fogyatkozott meg sem az ereje, sem az irántunk való irgalma. Bizunk abban, hogy hiveink hazafisága, áldozatkészsége, önuralma és élő hite akkora erkölcsi tőke, hogy az megtart minket, míg átalmegyünk a veszedelmek eme tartományán.

E bizalommal fordulunk a hazánk sorsát intéző kormány felé. Tudjuk, hogy minden egyes tagja érzi azt az óriási felelősséget, amelyet Isten és a történelem előtt magukra vettek s meg vagyunk győződve, hogy életük sem drága, csakhogy a vállalt munkát elvégezhessek: Magyarország hajóját egy jobb és boldogabb jövőndő kívánatos révpartjára átvesessék. Epen azért kérünk mindenkit, akihez atyai szavunk elhat: támogassa teljes erejéből a kormányt és hafóságait minden törekvésükben, mely a közrend, a személy- és vagyonbiztonság megvédésére és egy jobb társadalmi igazságosság megteremtésére irányul. Ne legyen senki közülünk, aki féltékenységgel, rájáratással, maga feltolásával vagy huzódozással megakadályozza, vagy csak késleltesse is a rend helyreállításának mindennél fontosabb munkáját. Tekintetünket ne a magunk, hanem a közösség érdekeire szegezzük és ne feledkezzünk meg szent Pál apostol szaváról: „A szeretet hosszútűrő, nem irigykedik, nem kérkedik, nem cselekszik éktelenül és nem keresi a maga hasznát“.

Kérünk továbbá titeket arra, hogy ezt a szeretetet ne korlátozzátok vallás, felekezet, nyelv, vagy nemzetiség határai között. Új világunkat építsük rá a legerősebb fundamentomra: a kölcsönös megértés és egymás megbecsülésének talapzatára. Mi

szabad, boldog és hű testvéreket akarunk a földön látni és azért dolgozunk és azért imádkozunk, hogy megszűnjék e honban az a régi átok, ami itt az egy Atya gyermekeit elválasztotta és egymás ellenségeivé tette. Minál nagyobb szabadságot nyer valaki, legyen az egyén, vagy nemzet, faj vagy társaság, a maga erkölcsi méltóságának és nemes emberi vonásainak kifejtésére, annál gazdagabb lesz ez az ország és annál boldogabbak lesznek po'gárai. Intünk azért titeket, atyánkfiait, hogy szűnjék meg a régi bizalmatlankodás, kicsinyeskedés, érzékenykedés és idegenkedés; közeledjetelek egymáshoz testvéri szívvvel, mint akik a rettentő szenvedések rettentő lángjaiból megtisztult lélekkel, egymás iránt kiengesztelődve kerültetek ki. Felejtsetek el, ami valaha elválasztott; vessünk fátylat azokra az emlékekre, amelyeket kölcsönösen mélyen fájjalunk. Fogjon egybe minket az istenfiúság és a tiszta emberi eszmény hódító ereje és találjuk meg egymást az örökigazságok fénykörében.

Végül üzenjük az aggódoknak és félelmes szívűeknek, hogy minél jobban megbecsüljük mások emberi jogait, annál erősebben ragaszkodunk a mieinkhez. Történelmünkhöz és nemzeti mivoltunkhoz, Magyarország ezeréves birtokállományához halálíg hívek maradunk. Ezer év szenvedésével és dicsőségével, harcaival és alkotásaival mutattuk meg a világnak erőnket és nagyra-hivatottságunkat. Ezer év próbája után itt vagyunk, „megfogyva bár, de törve nem“ és teljes bizalommal, életkedvvel, hősiességgel akarattal foglaljuk el helyünket az új világberendezkedésben. Bizva bizunk abban, hogy ha mi legdrágább kincsünknek, hazánkunk sorsát a fegyver döntése alól kivonva, pusztán az igazság erejére bízunk, a bizalom letéteményesei nem fogják engedni azt, hogy az igazsággal szemben az erőszak győzzön. Bizonyosra vesszük, hogy az a Nyugat, amelynek civilizációját századokon keresztül vérünk hullásával, a saját hátramaradásunk árán védelmeztük meg, nem fizethet azzal, hogy e civilizáció nevében elalélt testünket elevenen feldarabolja. Nincs ok tehát sem a csüggedésre, sem az izgatottságra. Akinek igaza van nyugodtan vár és az emberi elfogultság vagy tévedések fórumától bizvást felebbez a pártatlan ítélet mestereihez, akiknek ajkán majd a történelem döntése szólaland meg.

Isten és emberek előtt megállva, szívünk atyai szeretetében és lelkünk hő imádságában mindnyájatokat különbség nélkül hordozva, remélünk és várunk.

Kolozsvárt, 1918. évi november hó 15-én.

Nagy Károly s. k.,
ref. püspök.

Majláth s. k.,
róm. kath. püspök.

Ferencz József s. k.,
uni'. püspök.

Dr. Teutsch Frigyes s. k. megbízásából: **Kirchknopf Gusztáv** s. k.
ev. püspök városi lelkesz.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Állami fizetéskiegészítés a teológiai tanárok részére. Kováts István, a protestáns ügyek kormánybiztosa, leiratban tudatta az Unitárius Teológiai Akadémia tanári karával, hogy az állam minden kikötés és ellenszolgáltatás nélkül hajlandó a teológiai tanárokat is oly mérvű állami fizetéskiegészítésben részesíteni, hogy javadalmuk a jogakadémiai tanárokéval mind az alapfizetés, mind a segélyek síb. dolgában minden tekintetben egyenlő legyen, ha a teológiák fenntartó testületei azt az államtól kérik. Egyházunk képviselő tanácsa a fizetéskiegészítés kérését december 28-án tartott rendkívüli ülésben meg is határozta és a felterjesztés már megtörtént. Így remélhető, hogy teológiai tanáraink is állásuknak megfelelő javadalmazáshoz jutnak. Ugyncsak a protestáns ügyek kormánybiztosa távirati úton értesítette a teológiai akadémia dékánját, hogy a minisztertanács 1918. január 1-től kezdődő hatálylyal megadta a családi pótlékot, ruhasegélyt és hatszáz koronás rendkívüli segélyt mindama lelkészeknek és teológiai tanároknak, kiknek javadalmuk készpénzbeli járandóságuk harminc százalékos leütése mellett hétezer koronát felül nem mulja.

Dr. Barabás Abel temesvári főreáliskolai tanár meghalt. Unitárius lelkész volt több évig Abrudbányán. Mint egyetemet végzett és tudori oklevéllel is rendelkező, férfi tanári állást

foglalt el. Oit is egyházunk lelkes munkása volt, Az összes intézetek unitárius tanulói vallásos oktatását vállalta és az ő mindenben nagy buzgalmával folytatta. A vallástanításhoz tantervet dolgozott, s egyéb irodalmi munkásságot is kitartással folytatott. Temesvár költő papja, Szabolcska temélte el. Szép nagy család gyászolja. Elhunytá fölötti fájaldalmukban részvétellel osztozunk.

gélyt, az Orsz. Hadigondozó évi 4000 k.-t és az EMKE 3600 k. ígért. Az Orsz. Hadigondozó a felszereléshez 6000 k.-val járul. A föléléért 32 tanuló folyamodott. Nagyon jó anyag mutatkozik. Vannak a kik tiszta kitűnővel, jelessel és jóval végezték az el. iskolát. A Választmány most tárgyal az iparosokkal, akik nagy érdeklődést tanúsítanak az Otthon iránt s szép adományokkal járultak a beruházáshoz. A Gyermekvédő Liga meleg levélben üdvözli az új intézetet s örömmel fogja fölkarolni ügyét. A Hadi-árva és Népinternátus egyesület is kész szerződésre lépni az egyházzal. Ha egyszer a kezdet nehézségein áteshetünk és megnyithatjuk, bizonyonnyal szép fejlődésnek fog indulni.

A mi katonáink. Hősi halál. Recsenyédi Malé Dénes székelykereszturi főgymnaziumunkban 1917. tavaszán hadi érettségit téve hadba vonult a 82.-ik gyal. ezredhez. Kiképeztetése és a tiszti vizsga letétele után mint tizedes az olasz frontra került, ahol f. évi szept. 19-én gránáttól találva, hősi halált halt s ugyanott el is temettetett. Apja még a háboru előtt Amerikába vándorolt, hogy egyetlen fiugyermekeit taníttathassa. Itthon maradt leánytestvérei hős fivérüket gyászjelentésükben a következő szavakkal siratják el: „Büszke reményünk sokat ígérő virága porba hullott; örömrünk gyászos siralomra fordult és mi sajtó szívvel bár, de gyermeki hittel nyugszunk meg Isten szent akaratán abban a gondolatban, hogy a hős drága

A tordai inasotthonba már kiment és elhelyezkedett a család főigazgató, Bedő Emil áll. tanító, kit a vall. és közokt. miniszter ur ide áthelyezett. Lelekesen és szeretettel gondol és készül új, szép föladatára. A be rendezkedés munkája okoz nagy nehézséget, mert a földgáz bevezetése a vezetékcső hiánya miatt főnnakadt. A Választmány okt. 12-én dr. Boros György előnöklete alatt megtartotta első rendes gyűlését és örömdetenesen vette tudomásul, hogy a keresk. miniszter ur fölkarolta az Otthon ügyét s kettőezer kor. évi se-

ifjú életét a legdrágább kincsért, a hazáért áldozta fel." A gyászoló család fájdalomában készséggel osztozik minden rokon és ismerős, mert a szelid és komoly magaviseletű, tehetséges és jóratörekvő ifju mindenki előtt kedves volt. Legyen áldott emléke itt, csendes pihenése hősbajtársai mellát! G. J.

Megdöbbenéssel adjuk tudtul a lesújtó hirt, hogy *Bede Emil* az inas-otthon családfő gondnoka immár nincs többé. A most dühöngő spanyol járvány meglepte, letörte és megölte pár napi harc után. A kedves embert, három kis gyermek édes atyját, a hadi

árvák gyámolatát elveszítettük, mélyen fájlaljuk.

Eljegyzés. Szilágyi Dénes 22. honv. gy. e. tart. hadnagy, folyó hó 20-án eljegyezte Nagysólymoson a Fekete József unitárius lelkész leányát, Huskát.

Szerkesztői üzenetek. Dr. S. Zs. és többeknek megnyugtatósára szolgáljon, hogy egyházunk a veszedelem elhárítására külföldi barátainknál írásban és személyesen is megtette a lehető intézkedéseket. — P. L. A vers éles, magyaros, csipős, alkalomszerű, de nem a mi lapunkba való.

Egyleti élet.

Az Unitárius Közlönyt ujból érinti a papirhiány s a nagy ár-emelkedés és a nyomdai zavarunk. Hogy ne szakadjon meg a folyamat rövidebbre kellett szabnunk és elkésve küldenünk. Olvasóinktól függ, hogy továbbra is hirtívőjük, barátjuk és lelki támasszuk legyen.

Hadházy Béla kir. táblai irodatiszt, a néhai dézsfalvi pap Hadházy József fia, egyházas buzgóságát azzal is igazolni kívánja, hogy egy száz kor. hadikölcsön kötvényt beküldött, mert ő is örökös alapító kívánt lenni. Köszönettel fogadjuk. 253-ik.

Rédiger Árpád és neje *Szé-kely Klára* emlékére Rédiger Béla számtanácsos és neje Deák Katalin örökös alapítói díjat küldöttek be. Az egykori kedves és

jeles esperesre örömmel gondolunk vissza. Elismerés a hálás utódoknak, hogy föllevenítik régi jeleseink nevét az új idők irodalmi és egyházi törekvései lázas munkájában. 140-ik alapítványunkat is Rédiger Béla ur és kedves neje adták, elhunyt szeretett fiok Rédiger Árpád gyógyszerész, egyet. hallgató emlékére. 251-ik alapító.

A béke örömere szívesen áldozunk, mert ezt várjuk már négy és fél éve, mert haza jött a gyermekek apja; mert rongyosan, kimerülve, elnyüve, de mégis élve itthon van a fiu, kiért annyit aggódtunk. Im már vége a nagy háborúnak. Itt van a béke. Sokat könnyeztünk, sokat szenvedtünk, sokat aggódtunk, de már itt van. Hála a magyarok

jó Istenének. Hálából, a béke örömeire kegyeletből az ő emlékéen meghozzuk még az áldozatot is. Belépünk a DFE. örökös alapítói közé.

Balázs András sinfalvi lelkesünk egy 100 koronás hadi kölcsönkötvényt adott át pénztárnokunknak alapítványul. 15. lelkesünk szerepel már ebben a hosszú névsorban, de a kezök nyomát sok helyen látjuk. Hiszszük, hogy a készség többekben meg van, s örvendünk, hogy B. A. körünkben tisztelhetjük. 252.

Az egyesület pénztárába október 15-től december 28-ig rendes tagsági díjat fizettek : Fekete Pál Kolozsvár, Szilágyi Dénesné Nagyolymos, 1918-ra, Sebe Ferenc Pipe 1912–1918-ra, Nagy Lajos Boros Jenő 1918–1921-re, Szabó János Székelyudvarhely, Megyesfalvi Jánosné Lélka 1918-ra, Molnár Gergely Szamosssosmező 1917–1920-ra, Szász Károly Budapest 1918-ra, Szabó Gizella Budapest 1919-re, a Kolozsi Dávid Ferenc Fiokegylet 1917-re 50 K., a Budapesti Dávid Ferenc Egyesület 1918-ra 100 K., Rédiger Bála Kolozsvár 1918-ra,

Alapítói díjban fizettek : Bardócz László és neje Torda 100 K., Rédiger Árpád esperes és neje Székely Klára emlékére Rédiger Béla miniszteri számtanácsos és neje Deák Katalin 100 K., Hadházy Béla Kolozsvár 100 K., Balázs András Sinfalva 100 K., Halmágyi Gábor Brassó 100 K., Ince Zsigmond Olthévíz 200 K., Kovács József Kolozsvár 20 K.,

A szabédi szüreti mulatság rendezői a perselyalapba befizettek 100. K.t.

Kolozsvár 1918 december 28-án

Gálfi Lőrinc
pénztárnok.

A dévai Dávid Ferenc imaházra beküldött adományok

közlemény.

Medeséri egyházközség 383. sz. gyűjtőívén többektől adomány. Ferenczy Áron lelkész 10 K. Templomi perselypénz 21.49 K. Hitelszövetkezettől 2 K. Márton István 20 fill. Bálint József 40 fill. Márkos Károly 80 fill. Varga András 40 fill. László Mihály 2 K. Sztán Czirják 1 K. Ambrus Péter 40 fill. Karamán Pál 20 fill. Jakub Mihály 10 fill. Varga Zsigmond 40 fill. Derzsi Lajosné 20 fill. Bartalis Amáli 20 fill. Márkos Róza 20 fill. Salfalvi Sándorné 40 fill. Marosi Pál 30 fill. Demeter Zsigmond 20 fill. Varga Lőrinc 20 fill.

Vári Albert tanár 24. sz. gyűjtőívén adomány. Ferenczy Lajos unitárius énekvezér Felsőrákos 10 K. Vári Albert tanár Kolozsvár 10 K. Vári Albertné Kolozsvár 10 K. Dr. Boros György gyűjtőívén többektől adomány: 218.23 Korona.